

Осврт на књигу Момира Ћелића *Кад више немаш кога питати*, Глас Српске, Бањалука 2021, 389 стр.

Упућујем двоструке честитке аутору. Прво, што је по професији математичар, доктор математичких наука, којем у своје време није било равна на Бањалучком универзитету, а друго, што је своју књигу, каква не постоји на нашем језичком простору, написао као сећање у литерарном духу.

На ову књигу и њен дух писања упутило га је читање страних аутора и њихових дела и непрестано маштање о писању аутобиографије своје и своје породице и окружења. За узор му је најпре послужио француски писац Марсел Пруст романом *У трагању за изгубљеним временом*. Пруст је инспирисао и нашег аутора и норвешког писца Карл Уве Кнаусегера у делу *Моја борба*, у којем описује свој живот и живот своје породице. У том правцу га је упутио и охрабрио познати српски писац Борислав Михаиловић Михиз делом *Аутобиографија о другим*.

И у ово време, као и у време пре њега, од његове младости, др Ћелић као да је читао само литерарне књиге. Сада их је читао са циљем. Окренувши се око себе, у не тако великој даљини, видео је да га у његовој Влашићкој врховини скоро и не препознају. Он је у својим животним колима вукао свој родни крај и некадашње укућане, рођаке и комшије.

Видећи да је остао најстарији припадник породице Ћелић, и то ван Ћелића, он је почео да се бави сећањима на сећање. У њима је кренуо од родних Бокана и ишао родитељским путем и послом преко Живиница и дошао до Скендер Вакуфа (данас Кнежева).

Од живих саговорника и у ономе чега се присетио и описао, он се упустио у подсећања преко новина свог протеклог доба. С малом вајдом, по помоћ одлази у Архив Републике Српске у Бањалуци, у којем има за сваког истраживача и оно што му треба и што му не треба. У архивској читаоници професор др математике постаје и историчар, подацима обogaћује своја сећања на све оно што је некад почео да гледа и кроз народ и власт.

Вратио се у своје Бокане и у сећању описао породичну кућу, заједницу Ћелића и многе мештане, а успут, даље до Кнежева и свих мањих и већих места, посебно до Живиница, у којима се родио 1959. године. Сам каже да су његова прва сећања на 1961. годину првенствено успомене на летње дане. На памћењу из

Живиница и на основу писаних података настали су његови научни записи о сећањима.

Са поласком у школу 1964. и пресељењем породице у Кнежево, сећање се проширује и обогаћује. Свако поглавље је наслоњено на велике светске догађаје, на догађаје из земље и из окружења. Описао је станове и стамбене зграде, навикавање на градски живот малог Скендер Вакуфа.

У Кнежеву, поред школе, почиње његова клица писца. Од 1967. не пропусти да чита, гледа, размишља о ђачком листу *Мале новине*, на који је била претплаћена његова старија сестра. У свом разреду био је најбољи ђак, са петицама из свих предмета. Због тога је добио за награду роман *Бијели очњак* Џека Лондона. После једног путовања у Нови Сад и Београд, које описује, поред хотела у којим се сместио, он је видео и неке важне историјске институционалне зграде и одлучио да напише роман. На корицама једне свеске написао је великим штампаним словима његов наслов „БЕОГРАД”. У њему је описао доживљаје са свог првог путовања. Није знао шта се десило са његовим првим „РОМАНОМ”.

Кад је у септембру 1968. кренуо у пети разред, његова сећања обогаћују његову школу и њене ђаке. Био је активан у свим школским секцијама. Као ученик VI разреда је за школске новине написао текст „О прољећу”. Идући из успеха у успех, Момо Ћелић, као најбољи ученик те школе, добија за њен дан награду – Андрићеве књиге. Следеће, 1972, завршио је основну школу и отишао из Кнежева у Бањалуку. Претходно је то урадила његова сестра. У вези с тим септембарским одласцима професор Ћелић је записао како је мајка касније говорила да мрзи септембар јер су јој деца одлазила из куће. У Бањалуци је уписао гимназију. Са тим описом ставио је тачку на своје успомене, плачући док је кроз прозор гимназијске учионице гледао у правцу Бањ брда, замишљајући да се у том правцу налази место у коме живе његови родитељи, којим је много недостајао.

Овај опис раван је Момировом напору да постане професор математике, за који предмет су, изузев предратног професора Бањалучке реалке Николе Козомаре, сељачки синови били ретко заинтересовани. Они су најчешће ишли на књижевност, историју, теологију. Професор Ћелић, као изузетан математичар, вратио се описом својих сећања као књижевник и историчар својим прецима и наследницима, описом тешког поратног времена у једном и данас сиромашном крају. Ако га упоређујемо са Дучићем и Кочићем, професор Ћелић је ближи „краљу наших алманашких песника”, него писцу јунака његових сељака Кочићу. После овога не мораш размишљати о томе да више немаш кога питати, јер ћеш читањем ових сећања добити одговор за овај крај.

Проф. др ЂОРЂЕ МИКИЋ
Бањалука